

RAPORT

DE ANALIZĂ A CADRULUI LEGAL DE REGLEMENTARE A
PLATFORMELOR DE ABONAMENTE ELECTRONICE ȘI A
DONAȚIILOR CĂTRE MASS-MEDIA

Realizat de Andrei Bivol

“FIDES BSP” SRL

Chișinău, 2021

CUPRINS

1. INTRODUCERE	3
2. PLATFORME DE ABONAMENTE ELECTRONICE ȘI DONAȚII IMPLEMENTATE	5
3. VIZIUNEA SECTORULUI BANCAR ȘI A SERVICIILOR DE PLATĂ	5
3.1. Banca Națională a Moldovei	6
3.2. BC „Moldova Agroindbank” SA.....	6
3.3. „Paynet Services” SRL.....	7
4. CARDUL LEGAL PERTINENT	8
4.1. Instituțiile și raporturile juridice pertinente.....	8
4.2. Cadrul normativ analizat	8
4.3. Raportarea cadrului normativ pertinent la problemele identificate	9
4.3.1. Probleme legate de relația cu băncile	9
4.3.2. Probleme legate de utilizarea platformelor internaționale Paypal și Patreon	17
4.3.3 Probleme legate de interpretarea și aplicarea legislației Republicii Moldova	19
5. PRACTICĂ INTERNAȚIONALĂ.....	21
6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	23
Anexe:.....	24

1. INTRODUCERE

Prezentul Raport este realizat în cadrul Proiectului Internews "Support to Moldovan media and innovative media literacy efforts". Scopul prezentei analize este de a identifica problemele și obstacolele de ordin legal cu care se confruntă instituțiile media în procesul de implementare a platformelor de abonamente electronice și donații.

Digitalizarea economiei și a serviciilor financiare pe plan mondial a creat instrumente noi de asigurare a independenței financiare a instituțiilor media. Printre acestea o dezvoltare consistentă au avut-o platformele de abonamentele electronice, dar și instrumentele de fundraising sau crowdfunding prin care sunt colectate donații de la cititori. Numeroase publicații cu audiență mondială sau regională au introdus abonamente electronice începând cu anii 2010'. Printre acestea putem menționa exemple de succes cu peste 100 000 de abonați electronici din SUA: The New York Times, The Washington Post, The Wall Street Journal, Financial Times¹. Nici publicațiile din Europa nu au rămas în urmă publicații precum Die Zeit (Germania), Der Spiegel (Germania), Expressen (Suedia), VG (Norvegia) sau Ekstra Bladet (Danemarca) au implementat la rândul lor abonamente electronice.²

În ultimii ani anumite instituții media din Republica Moldova au încercat implementarea acestor instrumente. Aceste eforturi au întâmpinat anumite obstacole de ordin legal, tehnologic și financiar. Pe lângă toate problemele identificate în studiu, mai există și obstacolul de mentalitate și anume cultura gratuității conținutului jurnalistic digital.

Instituțiile mass-media independente experiența cărora a fost analizată în cadrul realizării prezentului Raport sunt finanțate în proporție de 50%-80% din granturi oferite de organizații internaționale și naționale. Fortificarea sustenabilității financiare a mass-media independente este imperativă pentru dezvoltarea durabilă a acesteia într-un climat de independență și profesionalism și va reduce vulnerabilitatea acesteia față de presiunile politice și financiare.

În procesul de elaborare a prezentului Raport a fost analizată experiența de implementare a platformelor de abonamente și donații a patru instituții media partenere: Ziarul de Gardă, Agora, NewsMaker și Rise Moldova. Reprezentanții fiecărei instituții au fost intervievați personal de autorul Raportului. Informația despre problemele întâlnite de fiecare instituție în parte cu o sistematizare a tuturor problemelor depistate este relatată în detaliu la Capitolul 2.

În urma depistării și sistematizării problemelor întâmpinate de instituțiile media au fost elaborate și expediate demersuri de solicitare a informațiilor în adresa Băncii Naționale a Moldovei, tuturor băncilor și a unei societăți de plată din Republica Moldova. Toate demersurile sunt anexate la prezentul Raport, iar răspunsurile și viziunea BNM și a instituțiilor financiare respondente este sistematizată și prezentată în Capitolul 3.

După identificarea problemelor de ordin juridic și a viziunii instituțiilor mass-media, dar și a sectorului financiar, a fost analizată legislația pertinentă. Lipsa unor reglementări speciale a platformelor de abonamente și donații electronice pentru mass-media a

---

¹ <https://www.pressgazette.co.uk/news-publishers-surpassed-100000-digital-subscriptions/>

² <https://www.hssaatio.fi/wp-content/uploads/2020/08/Joona-Partanen-lopputy%C3%B6.pdf>

determinat analiza întregului cadru legal ce guvernează relațiile din domeniile: mass-media, comerțul electronic, serviciile de plată, procedurile de conformitate cu legislația din domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor, donație, persoane juridice cu scop lucrativ, organizații necomerciale, etc. Lista actelor normative analizate, prevederile legale relevante, raportarea cadrului legal pertinent la problemele identificate și soluțiile legale recomandate sunt prezentate la Capitolul 4 al prezentului Raport.

În procesul de realizare a prezentului Raport a fost analizată legislația mai multor state a UE în scopul identificării unor reglementări speciale a platformelor de abonamente și donații. În linii generale platformele de abonamente electronice sunt guvernate de regulile de comerț electronic, iar donațiile de prevederile legale generale privind donațiile. La Capitolul 5 este analizat cazul Estoniei care a realizat succese remarcabile în dezvoltarea abonamentelor media electronice.

Concluziile și recomandările prezentului Raport sunt prezentate în Capitolul 6.

2. PLATFORME DE ABONAMENTE ELECTRONICE ȘI DONAȚII IMPLEMENTATE

În cadrul proiectului a fost studiată experiența a patru instituții mass-media (Agora, NewsMaker, Ziarul de Gardă și Rise Moldova) și problemele pe care le-au întâlnit în încercarea de a implementa abonamente electronice și/sau colecta donații din partea cititorilor. În urma analizei experienței acestor organizații am identificat următoarele blocuri de probleme:

1. Probleme legate de relația cu băncile:
  - a. refuzul de a procesa plățile recurente pentru abonamente și donații;
  - b. reținerea unui depozit de siguranță;
  - c. blocarea anumitor donații de către bănci pe motiv de tranzacție suspectă;
2. Probleme legate de utilizarea platformelor internaționale de procesare a plăților și finanțare participativă Paypal și Patreon
  - a. comisioane mari la retragerea banilor de pe PayPal/Patreon
  - b. dificultatea introducerii în țară a mijloacelor bănești acumulate, reflectarea lor contabilă și fiscală.
3. Probleme legate de interpretarea și aplicarea legislației Republicii Moldova:
  - a. recepționarea și reflectarea donațiilor obținute de instituții media de la cititori;
  - b. interdicția de a primi donații de către societățile cu răspundere limitată.
4. Cultura gratuității informației publicate on-line;
5. Dificultăți tehnice de interconectare a paginilor mass-media cu platformele de comerț electronic ale băncilor și a prestatorilor de servicii de plată. Securitatea cibernetică și securitatea datelor.

Problemele identificate la pct. 1-3 vor fi analizate prin prisma cadrului legal pertinent. Problemele identificate la pct. nr. 4 și 5 sunt importante, iar rezolvarea lor va îmbunătăți viabilitatea și funcționalitatea platformelor de abonamente electronice și donații, dar acestea depășesc scopul și obiectul analizei noastre.

3. VIZIUNEA SECTORULUI BANCAR ȘI A SERVICIILOR DE PLATĂ

În continuare, vom prezenta viziunea reprezentanților sectorului bancar și a serviciilor de plată din Republica Moldova asupra problemelor identificate.

Internews a expediat demersuri către Banca Națională a Moldovei (BNM), majoritatea băncilor din Republica Moldova și societăți de plată. Prin demersurile respective au fost solicitate informații și o serie de clarificări în privința problemelor întâmpinate de instituțiile media în procesul de implementare a abonamentelor electronice și donațiilor recurente.

La momentul întocmirii prezentului Raport dintre toate instituțiile sesizate au răspuns la demersurile noastre doar BNM, BC Moldova Agroindbank SA (MAIB) și „Paynet Services” SRL (Paynet)³. În continuare vom prezenta punctul de vedere al celor trei instituții.

3.1. Banca Națională a Moldovei

BNM confirmă faptul că legislația Republicii Moldova și actele normative ale BNM aferente activității de prestare a serviciilor de plată nu prevăd interdicții, restricții sau condiții speciale în privința primirii de către orice tip de instituții a donațiilor și plăților unice sau recurente la conturile lor din băncile din Republica Moldova.

Cu toate acestea, în procesul de prestare a serviciilor de plată, prestatorii de servicii de plată bancari și nebancari sunt obligați să aplice anumite măsuri legale sau normative care ar putea impune anumite restricții sau măsuri suplimentare aferente acestor transferuri (acestea ar putea fi: Legea nr. 308 cu privire la combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Legea nr. 62 privind reglementarea valutară și actele normative subordonate acestor legi, ș.a.).

Legislația Republicii Moldova și actele normative ale BNM aferente serviciilor de plată instituie drepturi și obligații pentru entitățile care se află în jurisdicția Republicii Moldova. PayPal sau Patreon nu sunt entități din Republica Moldova (și nici nu au parteneri sau societăți subsidiare pe teritoriul ei). Tranzacțiile din conturile de plăți sau alte tipuri de conturi deschise sau gestionate de entități străine se realizează de către aceste entități conform normelor care guvernează contractele încheiate cu aceste entități. Transferurile primite de către prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova de la entități străine/nerezidente sau prin intermediul entităților străine/nerezidente în conturile unor entități rezidente, se realizează cu respectarea legislației valutare (Legea nr. 62 cu privire la reglementarea valutară și actele normative subordonate acesteia) dar și alte acte normative citate mai sus.

Iar, în cazul unor reclamații și litigii care apar între utilizatorii serviciilor de plată și prestatorii de servicii de plată bancari și nebancari, acestea urmează a fi soluționate ținând cont de prevederile Capitolului IX din Legea nr. 114 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică.

3.2. BC „Moldova Agroindbank” SA

MAIB a comunicat faptul că oferă servicii de plăți recurente dar conform regulilor băncii clientul trebuie să parcurgă o procedura de conformitate. De regulă, plățile recurente se

---

³ Conform autorului raportului, în Moldova sunt trei centre de procesare a cardurilor bancare deținute de: Moldova Agroindbank (MAIB), VictoriaBank și Moldincombank (MICB). Dintre aceste bănci doar MAIB poate procesa plată recurentă pentru carduri de tip 3D Secure (la moment cele mai multe carduri emise în Moldova și EU sunt anume de acest tip). Celelalte două centre de procesare nu oferă servicii de procesare plăți recurente, apelând la serviciile de procesare a plăților cu carduri la centrele de procesare sus-menționate sau la centre de procesare de peste hotare. Sunt bănci (e.g. BCR și Mobiasbanca) care pot oferi servicii de plată recurentă dar doar pentru cardurile proprii emise clienților acestora. Aceste bănci nu pot să proceseze plăți recurente de pe carduri ale altor bănci.

aplică în cazurile abonării la anumite servicii care presupun în mod automat și regulat debitarea cardului.

A menționat, de asemenea, că MAIB asociază tranzacțiile pentru proiectele de donații și de crowdfunding cu un risc sporit de spălare a banilor și finanțare a terorismului bazându-se pe Regulile Sistemelor Internaționale de Plată la care MAIB se conformează. MAIB nu a menționat care sunt aceste reguli și cine le emite. Ulterior în urma unor discuții telefonice reprezentanții MAIB au confirmat că este vorba despre regulile emitenților internaționali de carduri (i.e. VISA; Mastercard, American Express, etc.)

În aceste riscuri intră imposibilitatea instituțiilor implicate în prelucrarea tranzacțiilor de a identifica tipul serviciilor oferite de comerciant. Prin urmare, acceptarea proiectelor de donații prin prisma serviciului E-commerce al MAIB necesită acceptarea de către comerciant a anumitor condiții impuse de bancă, inclusiv alocarea unui depozit de asigurare. MAIB acceptă plăți prin sistemele de plată Visa, Mastercard și American Express. Sistemul de plată PayPal nu este acceptat. MAIB a declarat că este deschisă pentru discutarea procesului de acceptare a cardurilor bancare în mediul Internet și oferirea suportului necesar în acest sens.

3.3. „Paynet Services” SRL

Paynet a comunicat faptul că oferă servicii de procesare a cardurilor, și este unica instituție de plată nebanară din Republica Moldova care oferă acest tip de servicii.

La fel a comunicat că serviciile de procesare a cardurilor diferă în funcție de banca emitentă, tarifele pentru cardurile locale și cele străine fiind diferite. Diferența constă în faptul că costul procesării cardurilor moldovenești se efectuează local și au un cost de procesare mai mic.

La întrebarea dacă oferă servicii de procesare a plăților recurente de pe carduri sau alte instrumente de plată, Paynet a comunicat că nu oferă acest serviciu de pe carduri ci doar din portofelul electronic Paynet fără careva condiții speciale pentru procesarea plăților. La fel, a menționat că, compania este dispusă să ofere servicii de plăți recurente instituțiilor media atât timp cât sursa de plată este portofelul electronic.

Motivul din care nu oferă plățile recurente de pe carduri este unul tehnic, din moment ce companiile de procesare cu care cooperează la moment nu oferă acest serviciu către Paynet.

În același timp, a menționat că Paynet nu acceptă transferuri de mijloace bănești de la conturile PayPal sau Patreon la conturi bancare sau portofele electronice din Republica Moldova. Motivul este că PayPal nu cooperează cu nici o instituție financiară din Republica Moldova datorită politicii interne a companiei. Aceștia cooperează direct cu agenții economici din Republica Moldova, fără intermediari financiari.

La fel au menționat că în cazul în care PayPal va fi dispusă să proceseze serviciile de plată prin intermediul instituțiilor financiare licențiate din Republica Moldova, „Paynet Services” SRL este dispusă să efectueze toate integrările tehnologice necesare pentru a presta acest serviciu.

4. CARDUL LEGAL PERTINENT

4.1. Instituțiile și raporturile juridice pertinente

În cadrul prezentului proiect am analizat două instrumente utilizate de instituțiile media: **abonamentele electronice** și **donățiile** primite de mass-media prin plăți electronice.

În Republica Moldova nu există o lege specială care să reglementeze abonamentele electronice oferite de instituțiile mass-media. Prin urmare, abonamentele electronice urmează să fie încadrate în noțiunea de *comerț electronic*. Legea comerțului electronic nr. 284/2004 definește noțiunea de comerț electronic ca fiind *activitatea de întreprinzător a persoanelor fizice și juridice de vânzare a bunurilor, executare a lucrărilor sau prestare a serviciilor, efectuată cu utilizarea comunicărilor electronice și/sau a contractelor electronice*".

A fost analizat cadrul legal ce guvernează aceste raporturi juridice din punct de vedere civil, comercial și fiscal. De asemenea, s-a ținut cont de prevederile actelor normative din domeniul comerțului electronic, bancar și a serviciilor de plată.

Conform art. 1198 alin. (1) al Codului civil, *prin contract de donație, o parte (donator) se obligă să mărească din contul patrimoniului său, cu titlu gratuit, patrimoniul celeilalte părți (donatar)*. Primirea donațiilor de către instituțiile media prin intermediul plăților electronice nu au un statut juridic special. Prin urmare, aceste activități pot fi realizate în baza cadrului legal general ce reglementează activitatea mass-media, donațiile și plățile electronice.

La 7 mai 2021, a fost publicat proiectul de lege privind serviciile de finanțare participativă⁴. Proiectul de lege exceptează în mod expres de la reglementare finanțarea participativă bazată pe donații sau recompense, acestea fiind reglementate de legislația generală. Prin urmare, instituțiile media pot lansa și organiza nestingherit campanii de finanțare participativă (crowdfunding) bazat pe donații de la cititori pe propriile platforme și utilizând platformele unor prestatori terți.

4.2. Cadrul normativ analizat

Întrucât nu există o lege specială care să reglementeze platformele de abonamente electronice și colectare a donațiilor electronice, acestea sunt guvernate de prevederile mai multor acte normative. În scopul identificării cadrului legal pertinent au fost analizate următoarele acte normative:

1. Legea presei nr. 243/1994;
2. Codul Civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002;
3. Codul Fiscal nr. 1163/1997;
4. Legea cu privire la organizațiile necomerciale nr. 86/2020;
5. Legea cu privire la societățile cu răspundere limitată nr. 135/2007;

---

⁴ <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-a-guvernului-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-privind-serviciile-de-finantare-participativa/8250>

6. Legea cu privire la filantropie și sponsorizare nr. 1420/2002;
7. Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845/1992;
8. Legea comerțului electronic nr. 284/2004;
9. Lege cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548/1995;
10. Legea privind activitatea băncilor nr. 202/2017;
11. Lege cu privire la serviciile de plată și moneda electronică, nr. 114/2012;
12. Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 308/2017;
13. Legea privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor nr. 75/2020;
14. Regulament privind suspendarea operațiunilor, sechestrarea și perceperea în mod incontestabil a mijloacelor bănești din conturile bancare, aprobat prin HCA al BNM nr. 375/2005;
15. Hotărârea BNM cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la cerințele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în activitatea băncilor, nr. 200/2018;
16. Hotărârea BNM cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la cerințele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în activitatea prestatorilor de servicii de plată nebankari, nr. 202/2018;
17. Regulament cu privire la operațiunile cu numerar în băncile din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr. 78/2018;
18. Regulament privind condițiile și modul de efectuare a operațiunilor valutare, aprobat prin HCE al BNM nr.29/2018;
19. Recomandări cu privire la monitorizarea de către bănci a tranzacțiilor și activităților clienților în vederea prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, aprobate prin HCA al BNM nr. 256/2013;

4.3. Raportarea cadrului normativ pertinent la problemele identificate

4.3.1. Probleme legate de relația cu băncile

a. refuzul de a procesa plățile recurente pentru abonamente și donații

Conform art. 14 al Legii privind activitatea băncilor nr. 202/2017,

(1) Băncile pot desfășura, în limita licenței acordate, următoarele activități:

d) prestarea serviciilor de plată în conformitate cu Legea nr.114/2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică;

p) orice alte activități sau servicii, permise de Banca Națională a Moldovei, în măsura în care acestea se circumscriu domeniului financiar, cu respectarea prevederilor legale speciale care reglementează respectivele activități.

(3) Dispozițiile alin.(1) se interpretează și se aplică astfel încât activitățile enumerate la alin.(1) să acopere orice operațiuni, tranzacții, produse și servicii care se înscriu în sfera acestor activități sau pot fi asimilate acestora, inclusiv serviciile auxiliare acestor activități.

Conform art. 4 al Legii cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr.114/2012,

(1) Servicii de plată se consideră oricare din următoarele activități:

1) serviciu legat de depunerea de numerar într-un cont de plăți, precum și toate operațiunile necesare pentru funcționarea unui cont de plăți;

2) serviciu legat de retragerile de numerar dintr-un cont de plăți, precum și toate operațiunile necesare pentru funcționarea unui cont de plăți;

3) executarea de operațiuni de plată, inclusiv transferul de fonduri într-un cont de plăți deschis la prestatorul de servicii de plată al utilizatorului sau la un alt prestator de servicii de plată:

a) executarea de debitări directe, inclusiv de debitări directe singulare;

b) executarea operațiunilor de plată printr-un card de plată sau printr-un dispozitiv asemănător;

c) executarea transferurilor de credit, inclusiv a transferurilor programate;

4) executarea operațiunilor de plată în cazul în care fondurile sînt acoperite printr-o linie de credit pentru un utilizator al serviciilor de plată:

a) executarea de debitări directe, inclusiv de debitări directe singulare;

b) executarea operațiunilor de plată printr-un card de plată sau printr-un dispozitiv asemănător;

c) executarea transferurilor de credit, inclusiv a transferurilor programate;

5) emiterea și/sau acceptarea cardurilor de plată și a altor instrumente de plată;

6) remiterea de bani;

7) executarea operațiunilor de plată în cazul în care consimțămîntul plătitorului pentru executarea unei operațiuni de plată este exprimat prin intermediul oricăror dispozitive de comunicație electronică, digitale sau informatice, inclusiv prin intermediul terminalelor de plată în numerar (terminale cash-in), și în cazul în care plata este efectuată către operatorul sistemului sau al rețelei informatice sau de comunicație electronică ce acționează exclusiv ca intermediar între utilizatorul serviciilor de plată și furnizorul bunurilor și serviciilor.

Conform art. 17 al legii privind reglementarea valutară nr. 62/2008 prevede,

„(1) Plățile și transferurile în cadrul operațiunilor valutare curente se primesc/efectuează de către rezidenți și nerezidenți **fără restricții.**”

Conform art. 18 al legii privind reglementarea valutară nr. 62/2008 prevede,

„Plățile și transferurile între nerezidenți în/din Republica Moldova, precum și transferurile unilaterale ale nerezidenților în/din Republica Moldova se **primesc/efectuează fără restricții.**”

Conform art. 19 al legii privind reglementarea valutară nr. 62/2008 prevede,

„(1) Pe teritoriul Republicii Moldova rezidenții pot primi/efectua transferuri unilaterale în valută străină **fără restricții.**”

Așa cum rezultă din prevederile citate mai sus, prestarea serviciilor de plăți recurente nu este o activitate interzisă prin lege. Din contra, legea promovează prestarea acestor plăți fără restricții. Prestarea acestor servicii către instituțiile mass-media ține exclusiv de posibilitățile tehnice și interesul economic al băncilor și prestatorilor de servicii de plată.

Această ipoteză este confirmată și de răspunsul MAIB care oferă servicii de plăți recurente, dar conform regulilor băncii, clientul trebuie să parcurgă o procedura de conformitate. Mai mult ca atât, pe lângă bănci, mai există și societăți de plată precum Paynet care prestează servicii de plăți recurente în anumite condiții.

b. reținerea unui depozit de siguranță și blocarea anumitor donații de către bănci pe motiv de tranzacție suspectă;

Conform art. 4 al Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 308/2017,

„(1) Sub incidența prezentei legi cad următoarele persoane fizice și juridice, denumite în continuare *entități raportoare*:

a) băncile specificate în Legea nr.202/2017 privind activitatea băncilor;

(...)

i) societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică și furnizorii de servicii poștale care activează în conformitate cu Legea nr.114/2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică;”

Conform art. 5 al Legii nr. 308/2017,

„(1) Entitățile raportoare aplică măsuri de precauție privind clienții:

a) pînă la inițierea relațiilor de afaceri;

b) la efectuarea tuturor tipurilor de tranzacții ocazionale:

– în valoare de peste 20000 de lei – dacă tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune, prin intermediul prestatorilor de servicii de plată, inclusiv cu utilizarea mijloacelor electronice;

– în valoare de peste 300000 de lei – dacă tranzacția se efectuează prin una sau mai multe operațiuni care au legătură între ele, ținînd cont de cerințele la nivel național;

d) atunci cînd există o suspiciune de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului, independent de derogări, scutiri sau limite stabilite;

e) atunci cînd există suspiciuni privind veridicitatea, suficiența și precizia datelor de identificare obținute anterior;

f) în cazul persoanelor care comercializează bunuri, atunci cînd efectuează tranzacții ocazionale în numerar în valoare de cel puțin 200000 de lei, indiferent dacă tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni care par a avea o legătură între ele.

(2) Măsurile de precauție privind clienții cuprind:

a) identificarea și verificarea identității clienților în baza actelor de identitate, precum și a documentelor, datelor sau informațiilor obținute dintr-o sursă credibilă și independentă;

b) identificarea beneficiarului efectiv și adoptarea de măsuri adecvate și bazate pe risc pentru verificarea identității acestuia, astfel încît entitatea raportoare să aibă certitudinea că cunoaște cine este beneficiarul efectiv, inclusiv adoptarea unor măsuri rezonabile pentru a înțelege structura proprietății și structura de control ale clientului;

- c) înțelegerea scopului și a naturii dorite a relației de afaceri și, dacă este necesar, obținerea și evaluarea informației privind acestea;
- d) monitorizarea continuă a relației de afaceri, inclusiv examinarea tranzacțiilor încheiate pe toată durata relației respective, pentru a se asigura că tranzacțiile realizate sînt conforme cu informațiile deținute de entitățile raportoare referitoare la client, la profilul activității și la profilul riscului, inclusiv la sursa bunurilor, și că documentele, datele sau informațiile deținute sînt actualizate.

(9) Prin derogare de la alin.(1) lit.a) și b), **pe baza unei evaluări corespunzătoare a riscurilor**, care demonstrează existența unui risc scăzut de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, entitățile raportoare prestatoare de servicii de plată și emitente de monedă electronică specificate în Legea nr.114/2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică, cu excepția cazurilor de răscumpărare sau retragere a numerarului ce depășește suma de 2000 de lei, pot omite aplicarea măsurilor de precauție privind clienții referitoare la moneda electronică sau instrumentul de plată preplătit în cazurile de respectare a următoarelor condiții:

- a) valoarea maximă depozitată electronic nu depășește suma de 5000 de lei;
- b) valoarea transferurilor lunare nu depășește suma de 5000 de lei, iar pentru instrumentele de plată care pot fi utilizate doar pe teritoriul Republicii Moldova, aceasta poate fi majorată pînă la 10000 de lei;
- c) instrumentul de plată este utilizat exclusiv pentru a achiziționa bunuri și servicii;
- d) instrumentul de plată nu poate fi finanțat cu monedă electronică anonimă;
- e) emitentul efectuează o monitorizare suficientă a tranzacțiilor sau a relației de afaceri pentru a permite depistarea tranzacțiilor suspecte.

Conform art. 7 al Legii nr. 308/2017,

(1) Entitățile raportoare aplică măsuri de precauție simplificată privind clienții atunci cînd, prin natura lor, pot prezenta un risc redus de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului.

(2) Măsurile de precauție simplificată privind clienții cuprind măsurile de precauție privind clienții prevăzute la art.5 alin.(2) în cadrul unei proceduri simplificate aferente riscului redus de spălare a banilor și de finanțare a terorismului, care include:

- a) verificarea identității clientului și beneficiarului efectiv după stabilirea relației de afaceri;
- b) reducerea frecvenței actualizării datelor de identificare;
- c) reducerea gradului de monitorizare continuă a tranzacției sau a relației de afaceri;
- d) limitarea obținerii de informații privind scopul și natura relației de afaceri.

(3) Entitatea raportoare, în baza evaluării proprii, stabilește factorii care generează riscuri reduse de spălare a banilor și de finanțare a terorismului și care determină necesitatea aplicării măsurilor de precauție simplificată privind clienții, inclusiv dacă:

- c) clientul este rezident al jurisdicțiilor prevăzute la lit.d) și e) care îndeplinesc cerințele standardelor internaționale de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului;
- d) țara de destinație (jurisdicția) dispune de un sistem eficient de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului conform standardelor internaționale și este supusă regulat evaluării în acest sens de către organizațiile internaționale de profil;
- e) țara de destinație (jurisdicția) are un nivel redus de corupție și de criminalitate conform evaluărilor oficiale;
- f) produsele și serviciile financiare sînt limitate și bine definite pentru un cerc de clienți, cu scopul de a spori incluziunea financiară;

(4) Măsurile de precauție simplificată privind clienții nu pot fi aplicabile în cazul existenței suspiciunii cu privire la spălarea banilor sau finanțarea terorismului.

(5) Entitatea raportoare, în baza evaluării riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului la nivel național, precum și în baza criteriilor și factorilor stabiliți de către organul cu funcții de supraveghere, acumulează informații suficiente pentru a identifica dacă clientul, tranzacțiile sau relațiile de afaceri întrunesc condițiile prevăzute la alin.(3).

Conform art. 8 al Legii nr. 308/2017,

„(1) Entitățile raportoare examinează scopul economic și sensul tuturor tranzacțiilor complexe și neordinare, precum și tipurile de tranzacții neordinare, aparent fără scop legal sau economic. Dacă riscul de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului este sporit, entitatea raportoare aplică măsuri de precauție sporită privind clienții proporțional riscului identificat, cu mărirea gradului de monitorizare a relației de afaceri pentru a determina dacă activitatea sau tranzacția este neordinară sau suspectă.

(3) În baza evaluării proprii, entitatea raportoare stabilește factorii care generează riscuri sporite și care determină necesitatea aplicării măsurilor de precauție sporită privind clienții. Factorii care generează riscuri sporite sînt:

- a) relațiile de afaceri care se desfășoară în circumstanțe neobișnuite, cum ar fi distanța geografică semnificativă dintre entitatea raportoare și client;
- b) clienții care își au reședința în jurisdicții cu risc sporit de spălare a banilor și de finanțare a terorismului;
- c) clienții care nu se prezintă personal la identificare;
- d) persoanele juridice cu rol de structuri de administrare a bunurilor personale;
- e) societățile care au acționari mandatați sau ale căror acțiuni sînt în custodie;
- f) activitățile care implică frecvent numerar în proporții considerabile;
- g) situațiile în care structura proprietății și structura de control ale persoanei juridice sînt neobișnuite sau excesiv de complexe, avînd în vedere natura activității desfășurate;
- h) serviciile bancare acordate unei persoane fizice în baza unui portofoliu personalizat negociat cu clientul;
- i) produsele sau tranzacțiile care ar putea favoriza anonimatul;
- j) relațiile de afaceri sau tranzacțiile la distanță, fără anumite măsuri de protecție, cum ar fi semnătura electronică;
- k) plățile primite de la terți necunoscuți sau neasociați;
- l) produsele noi și practicile comerciale noi, inclusiv mecanismele noi de distribuție și de utilizare a unor tehnologii noi sau în curs de dezvoltare atît pentru produsele noi, cît și pentru produsele preexistente;
- m) țările de destinație (jurisdicțiile) care, conform unor surse credibile (evaluări reciproce, rapoarte detaliate de evaluare sau rapoarte de monitorizare publicate), nu dispun de sisteme efective de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului;
- n) țările de destinație (jurisdicțiile) care, conform unor surse credibile, au un nivel ridicat al corupției sau al altor activități infracționale;
- o) țările de destinație (jurisdicțiile) care sînt supuse unor sancțiuni, embargouri sau măsuri similare, instituite de către organizațiile internaționale de profil, conform angajamentelor asumate de către Republica Moldova;
- p) țările de destinație (jurisdicțiile) care acordă finanțare sau sprijin pentru activități teroriste sau pe teritoriul cărora activează organizații teroriste desemnate;
- q) alți factori identificați în cadrul evaluării.

(8) Entitatea raportoare, în baza evaluării riscurilor de spălare a banilor și de finanțare a terorismului la nivel național, precum și a criteriilor și factorilor stabiliți de către organul cu funcții de supraveghere, acumulează informații suficiente pentru a identifica dacă clientul, tranzacțiile sau relațiile de afaceri întrunesc condițiile prevăzute la alin.(3)–(5).”

Conform hotărârii BNM cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la cerințele privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului în activitatea băncilor nr. 200/2018,

„14. Banca este obligată să întreprindă acțiuni privind identificarea și evaluarea riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, ținând cont de amenințările și vulnerabilitățile identificate în rezultatul evaluării la nivel național efectuată de Serviciul Prevenirea și Combaterii Spălării Banilor, precum și de criteriile și factorii de risc stabiliți în acest sens de Banca Națională a Moldovei și Serviciul Prevenirea și Combaterii Spălării Banilor. Rezultatele evaluării se aprobă de către persoana responsabilă pe bancă de asigurarea politicilor și procedurilor cu cerințele legale privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și se prezintă consiliului băncii.

17. În procesul de evaluare a riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, banca utilizează diferite elemente și caracteristici ale variabilelor implicate în analiză, cum sunt: destinația contului, scopul relației de afaceri, volumul activelor implicate sau mărimea tranzacțiilor efectuate, frecvența și durata relației de afaceri etc.

54. În vederea aplicării legislației în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, banca stabilește categoriile clienților, activitățile și tranzacțiile (operațiunile) ce prezintă un grad de risc sporit pe baza unor indicatori stabiliți în funcție de volumul activelor sau al veniturilor, tipul serviciilor solicitate, tipul activității desfășurate, circumstanțele economice, reputația țării de origine, plauzibilitatea explicațiilor oferite de client, limitele valorice prestabilite pe categorii de tranzacții.

56. Banca, la evaluarea riscului de spălare a banilor și finanțare a terorismului asociat clienților, țărilor/jurisdicțiilor, a produselor/serviciilor oferite, tranzacțiilor și canalului de distribuție asociat, va lua în considerare și variabilele de risc implicate. Aceste variabile includ cel puțin:

- 1) scopul deschiderii contului de plăți sau inițierii relației de afaceri;
- 2) nivelul activelor/mijloacelor bănești depozitate de un client sau volumul tranzacțiilor efectuate;
- 3) frecvența sau durata relației de afaceri.”

Conform Recomandărilor cu privire la monitorizarea de către bănci a tranzacțiilor și activităților clienților în vederea prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, aprobate prin HCA al BNM nr. 256/2013,

„6. Banca implementează procese corespunzătoare care să-i permită identificarea tranzacțiilor, modelelor de tranzacții și activitățile neordinare. Deoarece acestea nu vor fi suspecte în toate cazurile, banca analizează tranzacțiile, modelele acestora și activitățile pentru a determina caracterul ordinar sau suspect al acestora. Tranzacțiile și activitățile suspecte urmează a fi raportate SPCSB conform legislației în vigoare. Prin urmare, monitorizarea activităților și tranzacțiilor de către bancă este o măsură pentru asigurarea îndeplinirii acestor cerințe.

7. Scopul monitorizării tranzacțiilor este alertarea băncilor asupra activităților care sînt neordinare sau potențial suspecte și necesită examinare suplimentară. În consecință aplicarea metodelor de verificare a plăților în timp real și monitorizarea tranzacțiilor va susține efortul băncii de a furniza servicii și produse persoanelor fizice și juridice în mod adecvat și va proteja banca de utilizarea ei în activități de spălare a banilor și finanțare a terorismului.

8. Pentru ca sistemul de monitorizare a tranzacțiilor să fie eficient, scopul și complexitatea procesului de monitorizare trebuie să fie stabilit în funcție de riscul asociat. Aceasta înseamnă că banca elaborează și pune în aplicare diferite niveluri de monitorizare în cadrul activității sale în funcție de factorii de risc implicați, cum ar fi: activitățile și operațiunile din cadrul subdiviziunilor băncii, baza de date a clienților și localitatea unde operează.

10. Componentele principale în cadrul unui sistem eficient de monitorizare a tranzacțiilor sînt:

- a) verificarea clienților și verificarea plăților în timp real;
- b) analiza continuă a tranzacțiilor efectuate pentru a constata activitățile și tranzacțiile neordinare.

11. Verificarea clienților și plăților în timp real presupune examinarea ordinelor de plată înainte executării lor, avînd ca scop identificarea persoanelor implicate în activități teroriste sau asupra cărora sînt aplicate sancțiuni, interdicții sau alte restricții în contextul legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Această activitate urmează inclusiv a fi aplicată pe parcursul derulării relației de afaceri.

13. Procesul de monitorizare a tranzacțiilor în bancă trebuie să fie încorporat în reglementările interne ale băncii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Principiile acestuia urmează să fie corelate cu riscurile modelului de afacere a băncii, produsele și serviciile furnizate și natura clientelei.

18. Examinarea tranzacțiilor utilizînd soluțiile automatizate presupune depistarea activităților și tranzacțiilor neordinare sau suspecte. Depistarea acestora poate fi realizată prin stabilirea limitelor valorice ale tranzacțiilor pentru o grupă particulară sau categorie de operațiuni și conturi bancare. O atenție deosebită se acordă tranzacțiilor care depășesc aceste limite valorice și tranzacțiilor ce nu au scop economic clar. Banca poate utiliza următoarele limite valorice în procesul de monitorizare a tranzacțiilor:

- a) tranzacții efectuate în numerar pînă la 100 mii lei;
- b) tranzacții efectuate în numerar și prin virament de la 100 mii lei pînă la 500 mii lei;
- c) tranzacții efectuate în numerar și prin virament de la 500 mii lei.

30. Stabilirea naturii relației de afaceri este un proces aplicat de către bancă pentru a înțelege scopul și obiectivele propuse de a fi atinse de către persoană fizică sau juridică la inițierea relației de afaceri. În acest scop, banca ține cont de faptul că persoana juridică este înființată pentru a furniza publicului larg produse și servicii, iar persoana fizică urmărește scopul obținerii de avantaje la utilizarea produselor și serviciilor bancare.

33. În funcție de riscul implicat, informația care este relevantă și necesară pentru determinarea naturii relației de afaceri poate include unele sau toate elementele menționate mai jos:

- a) detalii referitoare la activitatea clientului sau angajatorului;

- b) sursa mijloacelor bănești preconizate a fi utilizate în cadrul relației de afaceri;
- c) copii valide ale ultimilor rapoarte financiare;
- d) nivelul și natura activității preconizate să fie desfășurată în cadrul relației de afaceri.

34. Caracterul activității unui client al băncii poate fi determinată prin efectuarea unei evaluări asupra afacerii specifice a acestuia ținând cont de anumiți factori caracteristici. Pentru majoritatea afacerilor, este evident atunci când activitățile desfășurate sunt activități ordinare. De exemplu, pentru bănci este o activitate ordinară acceptarea depozitelor de la public. Totuși, este dificilă interpretarea noțiunii de activitate ordinară în cadrul altor afaceri. De exemplu, pentru un client care își desfășoară activitatea rar, sau doar ocazional, are un volum mic al tranzacțiilor, poate fi dificil de stabilit dacă activitatea este ordinară sau nu.

35. În cazul în care banca nu este convinsă dacă activitatea desfășurată de client este ordinară sau nu, atunci banca analizează dacă activitatea este:

- a) normală sau nu poate fi confundată cu o altă afacere și este caracteristică sistemului, proceselor, promovării și competitivității pe segmentul de piață unde activează;
- b) frecventă;
- c) periodică;
- d) implicată în tranzacții cu un volum mare de mijloace bănești;
- e) o sursă de venit pentru afacere și proprietarii acesteia;
- f) consumatoare de resurse;
- g) în măsură de a oferi clienților un serviciu sau produs.”

Prevederile legale ce reglementează prevenirea și combaterea spălării banilor impun un șir de măsuri de precauție și reguli care trebuie respectate de bănci și de prestatorii de servicii de plată (entități raportoare).

Valoarea abonamentelor lunare și a donațiilor achitate de cititori nu depășesc plafoanele ce impun măsuri de precauție. Totuși, peste 50% din donațiile și plățile electronice pentru abonamente media vin din străinătate din diferite jurisdicții. La nivel internațional platformele de donații și crowdfunding sunt asociate cu riscuri sporite de spălare a banilor. Sancțiunile pentru încălcarea regulilor de precauție și raportare a tranzacțiilor suspecte sunt foarte mari. Prin urmare, entitățile raportoare sunt oricum obligate să efectueze evaluarea riscurilor de spălare a banilor și finanțare a terorismului, indiferent de sursa și valoarea plății/donației primite.

Această evaluare implică elaborarea și efectuare unor măsuri de precauție simplificate sau sporite, care includ verificarea identității clientului și beneficiarului efectiv, monitorizarea tranzacțiilor și relațiilor de afaceri, etc. Implementarea deplină a măsurilor de precauție implică desemnarea personalului competent, investirea în anumite facilități, elaborarea unor proceduri interne, ceea ce în definitiv înseamnă costuri suplimentare pentru prestatorul de servicii de plată.

La moment, valoarea globală a abonamentelor electronice și donațiilor primite de mass-media în Republica Moldova este relativ mică. Eforturile și costurile pe care trebuie să le suporte băncile și societățile de plată pentru a oferi aceste servicii ar putea să nu fie justificate economic. În astfel de circumstanțe, prestatorii de servicii de plată fie solicită menținerea unui depozit care să acopere eventualele cheltuieli și riscuri ori blochează tranzacția ca fiind suspectă și refuză prestarea serviciului.

4.3.2. Probleme legate de utilizarea platformelor internaționale PayPal și Patreon

a. comisioane mari la retragerea banilor de pe PayPal/Patreon

PayPal și Patreon sunt platforme internaționale de colectarea a mijloacelor bănești și procesare a plăților electronice. Aceste platforme nu au subsidiare sau activitate înregistrată în Republica Moldova. Acestea își aprobă mărimea comisioanelor pentru procesarea plăților și utilizarea serviciilor lor în modul prevăzut de legislația statelor pe teritoriul cărora sunt înregistrate. Comisioanele de procesare a plăților PayPal sunt în jur de 10% din valoarea plăților, iar comisioanele și taxele de utilizare practicate de Patreon ajung cumulativ la 15%.

Stabilirea mărimii comisioanelor este o decizie comercială a acestor platforme care nu poate fi supusă legislației Republicii Moldova. La moment, reducerea acestor costuri poate fi asigurată doar prin optarea pentru serviciile oferite de bănci și prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova.

b. dificultatea introducerii în țară a mijloacelor bănești acumulate, reflectarea lor contabilă și fiscală

Paypal și Patreon permite deschiderea conturilor de către rezidenți din Republica Moldova. Totuși, acestea nu colaborează direct cu nici o instituție financiară din Republica Moldova.

PayPal este unul din cei mai mari și procesatori de plăți electronice din lume. Platforma este utilizată de comercianți și prestatori de servicii pentru a putea primi plăți electronice din orice jurisdicție a lumii. Acest mijloc de plată electronică este comod și obișnuit pentru cititorii și abonații aflați peste hotare.

Transferul mijloacelor bănești de la contul Paypal la contul de card unei persoane fizice din Republica Moldova este posibil. În același timp, transferul mijloacelor din conturile instituțiilor mass-media de PayPal la conturile lor bancare (de persoană juridică) din Republica Moldova nu poate fi efectuat. Imposibilitatea dată este determinată de necorespunderea tehnică a sistemului de plată PayPal și a altor prestatori implicați (Visa Mastercard) în procesarea acestor plăți cu regulile ce guvernează plățile fără numerar între persoane juridice din Republica Moldova.

Pe de o parte, la efectuarea transferului prin sistemul PayPal nu este indicat scopul plății. Sistemul dat nu prevede un câmp în care să fie indicată această informație. Iar pe de altă parte, pct. 63 al Regulamentului BNM nr. 29/2018 prevede că,

„63. Pentru efectuarea plății/transferului fără numerar a persoanei juridice rezidente (cu excepția cazurilor prevăzute la pct.64) sau persoanei juridice nerezidente prestatorul SPR întreprinde cel puțin următoarele acțiuni:

1) obține informația referitoare la:

a) destinatarul plății/transferului;

b) scopul plății/transferului;

c) suma plății/transferului;

2) verifică dacă plata/transferul se efectuează în cadrul operațiunilor valutare prevăzute la art.5-16, 18-24 și 38 din [Legea nr.62-XVI din 21 martie 2008](#);

- 3) solicită prezentarea de către persoana juridică a documentelor justificative, cu excepția cazurilor specificate în mod expres în secțiunile 2 și 3 din prezentul capitol;
- 4) solicită prezentarea de către persoana juridică a notificației/autorizației corespunzătoare – în cazul în care în conformitate cu [Legea nr.62-XVI din 21 martie 2008](#) operațiunea valutară în cadrul căreia se efectuează plata/transferul este supusă notificării/autorizării”.

Întrucât la primirea unui transfer de pe contul PayPal la contul de card al persoanei juridice nu este indicat scopul plății, tranzacția contravine regulii sus-menționate și este imposibil a fi efectuată.

La 23 septembrie 2021 BC Victorabank SA a anunțat lansarea unui produs bancar nou – PayPal Business. Banca anunță că astfel va fi posibilă conectarea contului bancar al persoanei juridice la contul PayPal. În acest mod instituțiile media care au un cont deschis la această bancă vor putea transfera banii acumulați pe contul PayPal la contul lor bancar din Republica Moldova.

O altă soluție indirectă identificată în practică este transferul mijloacelor acumulate de instituția mass-media la contul său de PayPal sau Patreon la contul unei persoane fizice afiliate. De regulă este vorba despre cardul unui angajat, membru sau asociat al instituției media.

Această soluție nu este interzisă expres de lege, dar prezintă anumite riscuri pentru instituția media. În situația în care apare un conflict cu persoana desemnată să primească mijloacele respective instituția media poate pierde accesul la mijloacele bănești. De asemenea, în lipsa unei acoperiri legale și fiscale aceste mijloace bănești pot fi interpretate ca fiind venituri ale persoanei fizice care deține contul bancar respectiv.

Soluția dată poate fi una viabilă în cazul în care este formalizată și reflectată în modul corespunzător în evidența contabilă și fiscală.

Astfel, între instituția mass-media și persoana care primește la contul său mijloacele acumulate pe contul de PayPal urmează a fi încheiat un contract de mandat special. Conform art. 1472 alin. (1) al Codului Civil,

„(1) Prin contractul de mandat o parte (mandant) împuternicește cealaltă parte (mandatar) de a o reprezenta la încheierea de acte juridice sau în alt mod de a afecta direct poziția juridică a mandantului în raport cu un terț, iar mandatarul, prin acceptarea mandatului, se obligă să acționeze în numele și pe contul mandantului”.

iar conform art. 1475 alin. (1),

„(1) Mandatul poate fi special pentru o operație juridică sau pentru anumite operații determinate (pentru o afacere sau pentru anumite afaceri) ori general (pentru toate afacerile mandantului)”.

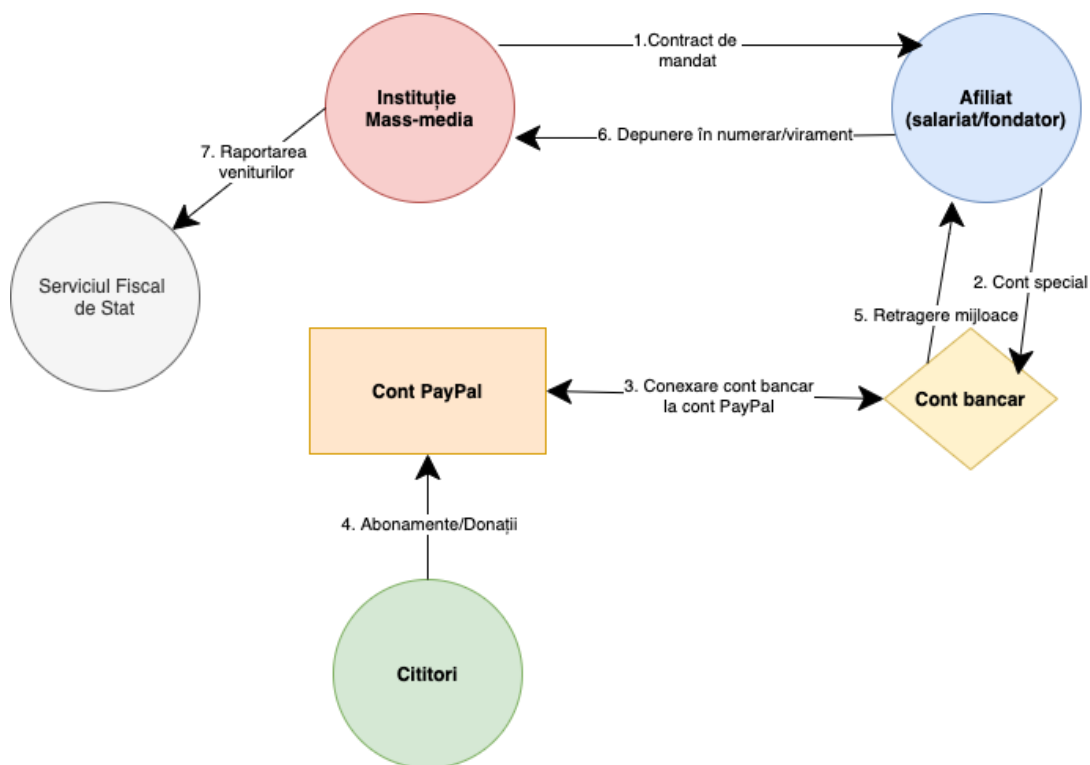
Pentru executarea acestui mandat este recomandabil ca persoana fizică să deschidă în prealabil un cont de card special. Pe acest cont vor fi transferate doar mijloacele bănești ale instituției mass-media de pe contul de PayPal sau Patreon.

În contractul de mandat special urmează a fi reflectat în detaliu scopul acestui mandat, conturile bancare ale părților, termenul și periodicitatea cu care va fi efectuat transferul

mijloacelor de la contul mandatarului la contul instituției mass-media, regimul fiscal al plăților respective, etc.

La primirea mijloacelor bănești de la mandatar instituția media urmează să înregistreze în evidența contabilă aceste mijloace bănești ca venituri din vânzări/export de servicii (în cazul abonamentelor electronice) sau donații, după caz. Ulterior, acestea vor fi impozitate în mărimea și modul prevăzut de legislația fiscală pentru categoriile respective de venituri.

Toți pașii pentru implementarea acestei soluții sunt deschiși în diagrama următoare:

4.3.3 Probleme legate de interpretarea și aplicarea legislației Republicii Moldova

a. interdicția de primire a donațiilor obținute de instituții media de la cititori

Există o opinie larg răspândită că persoanele juridice cu scop lucrativ n-ar avea dreptul să primească donații. În acest sens, de obicei sunt invocate, cumulativ sau separat, două motive:

- neindicarea în statutul societății a activității de primire a donațiilor;
- legea interzice primirea donațiilor de către persoanele juridice cu scop lucrativ

Ambele motive sunt false și contrare legislației ce guvernează activitatea persoanelor juridice cu scop lucrativ și raporturile de donație.

În primul rând, primirea donațiilor nu reprezintă un gen de activitate în sine și deci nu trebuie și nici nu poate fi înregistrat în statutul societății. În suportul acestei ipoteze, este pertinent art. 176 al Codului Civil ce prevede că,

„(2) Persoana juridică cu scop lucrativ poate desfășura orice activitate neinterzisă de lege, chiar dacă nu este prevăzută în actul de constituire.”

În continuare, art. 10 alin. (1) al Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845/1992 prevede că.

„1. Întreprinderea este în drept să practice **orice genuri de activitate, cu excepția celor interzise de lege.**”

În al doilea rând, primirea donațiilor de către societățile cu răspundere limitată (persoane juridice cu scop lucrativ) de la persoane fizice și persoane juridice cu scop nelucrativ nu este interzisă. Legea interzice **doar donațiile între persoane juridice cu scop lucrativ**. Art. 1203 al Codul Civil este foarte clar în acest sens prevăzând că:

„Este interzisă, sub sancțiunea nulității absolute, donația, cu excepția donației neînsemnate, pentru realizarea unor obligații morale:

(...)

c) în relațiile dintre persoanele juridice cu scop lucrativ;

d) de către persoanele juridice cu scop lucrativ, în cazul în care obiect al donației sînt valorile mobiliare.”

Legislația specială ce reglementează activitatea presei întărește această ipoteză. Conform art. 5 alin. (1) al Legii presei nr. 243/1994,

(1) Dreptul de a fonda publicații periodice și agenții de presă, **indiferent de forma lor organizatorico-juridică**, îl are orice persoană juridică a Republicii Moldova și persoană fizică cetățean al Republicii Moldova care a împlinit vârsta de 18 ani și locuiește pe teritoriul ei.

Prin legea presei a fost reglementată publicația periodică ca o formă separată organizatorico-juridică. Totuși, observăm că aceeași lege, în particular art. 5 alin. (1) citat mai sus admite crearea instituțiilor media și în alte forme organizatorico-juridice. Deci drepturile și libertățile prevăzute de Legea presei nr. 243/1994 urmează a fi aplicate și instituțiilor media organizate sub forma societăților cu răspundere limitată sau a organizațiilor necomerciale.

În continuare, conform art. 12 al Legii presei nr. 243/1994,

„(3) Pentru **susținerea publicațiilor periodice** și agențiilor de presă **se admit donații** din partea persoanelor fizice și juridice din Republica Moldova și din străinătate (...).”

În concluzie, atât legislația generală ce guvernează activitatea persoanelor juridice cu scop lucrativ și raporturile de donație, cât și legislația specială a presei, permit primirea donațiilor de către instituțiile media, indiferent de forma lor de organizare, dacă aceste donații vin de la persoane fizice și persoane juridice cu scop nelucrativ.

La primirea donațiilor instituțiile media trebuie să le reflecte în modul corespunzător în evidența contabilă și să le declare în scopul impozitării.

5. PRACTICĂ INTERNAȚIONALĂ

În cadrul realizării prezentului Raport a fost analizată legislația mai multor state ale Uniunii Europene în scopul identificării reglementărilor specifice pentru abonamente electronice la mass-media și donațiile pentru acestea. În rezultatul cercetării s-a constatat că abonamentele digitale sunt reglementate de regulile ce guvernează comerțul electronic, iar donațiile de legislația generală cu privire la donații. Din acest punct de vedere, situația din Republica Moldova nu este foarte diferită.

Totuși, pentru prezenta analiză prezintă interes experiența recentă a Estoniei în domeniul abonamentelor electronice. Estonia a fost selectată ca țară de referință și pentru că are trecut totalitar fiind un stat post-sovietic la fel ca Republica Moldova, dar este în același timp membru al Uniunii Europene.

Estonia favorizează libertatea presei și dezvoltarea industriei media. Politica mass-media a Estoniei este considerată a fi în conformitate cu politica mass-media a Uniunii Europene. În anul 2021 Estonia se clasează pe locul 15 în lume în Indexul Libertății Presei realizat de Reporters Without Borders⁵. Pentru comparație, Republica Moldova se clasează pe locul 89 în același top⁶.

Acele normative care reglementează activitatea instituțiilor mass-media în Estonia sunt următoarele⁷:

- a. Constituția care garantează libertatea de exprimare și a presei;
- b. Partea generală a Legii privind codul activităților economice, care reglementează condițiile și procedurile generale pentru exercitarea activităților economice;
- c. Legea audiovizualului;
- d. Legea radiodifuzorului public;
- e. Legea privind publicitatea, care stabilește regulile generale ale publicității;
- f. Legea privind protecția copilului;
- g. Legea privind protecția consumatorilor; și
- h. Legea cu privire la medicamente.

Politicele privind mass-media sunt elaborate de Ministerul Culturii din Estonia, iar cea mai relevantă autoritate de supraveghere este Autoritatea de reglementare tehnică și protecția consumatorilor.

Serviciile de plată, inclusiv cele electronice, sunt guvernate de legislația UE și legislația națională a Estoniei. Standardele UE cu aplicabilitate directă nu sunt replicate în legi naționale, iar legislația existentă a fost armonizată la directivele UE. Cadrul legal de reglementare a serviciilor de plată din Estonia este format din⁸:

- a. Directiva 98/26/EC privind finalitatea decontărilor plăților și valorilor mobiliare;
- b. Directiva 2009/110/EC privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică;

---

⁵ <https://rsf.org/en/ranking>

⁶ Ibid

⁷ <https://thelawreviews.co.uk/title/the-media-and-entertainment-law-review/estonia>

⁸ <https://www.eestipank.ee/en/payments/legislation>

- c. Regulamentul (UE) 2005/847 al Parlamentului European și al Consiliului privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri;
- d. Regulamentul (UE) 924/2009 privind plățile trans-frontaliere din Comunitatea Europeană;
- e. Legea privind instituțiile creditare;
- f. Legea cu privire la obligații;
- g. Legea privind instituțiile de plată și moneda electronică.

În Estonia, la fel ca și în Republica Moldova, nu există o lege specială care să reglementeze abonamentele electronice.

Cele mai multe dintre instituțiile mass-media au implementat abonamente electronice relativ recent, dar audiența lor digitală a cunoscut o creștere constantă. Conform Asociației Companiilor de Media din Estonia, în octombrie 2020 erau deja 118 000 de abonamente digitale (într-o țară cu 1,3 milioane de locuitori). Mai mult ca atât, în anul 2020 rata abonaților la cele mai mari instituții media din Estonia a crescut, formând 65% din venitul instituțiilor⁹.

Chiar și în lipsa unui cadru legal specific abonamentelor electronice, instituțiile media din Estonia au putut implementa abonamente electronice, baza fiind tehnologiile informaționale și nu legislația. Aceeași abordare ar putea fi preluată și de mass-media din Republica Moldova.

---

⁹ https://www.sseriga.edu/sites/default/files/2020-11/Baltic_Media_Health_Check_2019_2020.pdf

6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Legislația în vigoare a Republicii Moldova nu interzice și nici nu conține obstacole majore în implementarea platformelor de abonamente electronice sau de donații pentru instituțiile mass-media.

Problemele identificate țin mai mult de aspectele comerciale și tehnice ale procesului de creare, gestiune și mentenanță a platformelor de abonamente și donații, dar și a serviciilor de plată ce trebuie integrate cu aceste platforme.

Numărul relativ redus al tranzacțiilor de achiziție a abonamentelor electronice și donații efectuate prin intermediul instrumentelor de plată locale poate explica reticența băncilor și prestatorilor locali de a oferi serviciile necesare instituțiilor media. Un număr cumulat mai mare de tranzacții lunare (abonați/donatori) ar putea convinge băncile să efectueze investiții în infrastructură tehnologică și efortul de conformitate necesare oferirii serviciului de plăți recurente și alte.

Creșterea numărului de abonați și/sau donatori este o chestiune de timp și presupune un efort de educare a consumatorului în scopul combaterii culturii gratuității conținutului jurnalistic digital. Pe termen scurt, pentru a crește capacitatea de negociere și a depăși reticența băncilor de oferire a serviciilor de plăți recurente pentru instituțiile mass-media, recomandăm asocierea acestora într-un efort comun de negociere cu băncile și prestatorii de servicii de plată.

Același efort conjugat al instituțiilor media este necesar pentru a convinge băncile, cu implicarea BNM în acest proces, să aprobe proceduri interne mai simple sau excepții de la procedurile complexe de prevenire și combatere a spălării banilor pentru procesarea plăților abonamentelor și donațiilor către instituțiilor media independente.

O altă recomandare este adaptarea tehnică a paginilor și platformelor instituțiilor mass-media la rigorile tehnologice și de securitate a datelor pentru comerțul electronic cu integrarea instrumentelor electronice de plată pentru facilitarea achiziționării abonamentelor respective.

Atât timp cât PayPal și Patreon, nu colaborează direct cu instituțiile financiare din Republica Moldova, valorificarea mijloacelor bănești acumulate pe aceste platforme rămâne problematică. Soluțiile identificate în practică și analizate în prezentul Raport, deși sunt legale, pot fi supuse unor interpretări contradictorii de reprezentanții autorităților fiscale. În acest sens, optarea pentru instrumentele oferite de băncile și prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova este unica soluție care exclude riscurile juridice și fiscale.

Instituțiile mass-media, indiferent dacă forma lor de organizare este cu scop lucrativ (e.g. SRL) sau nelucrativ (e.g. A.O., ONC, etc.) au dreptul să primească donații de la persoane fizice și persoane juridice cu scop nelucrativ cu condiția că le înregistrează în evidența lor contabilă și le declară în scopul impozitării în modul prevăzut de legislația fiscală.

Sectorul asociativ și organizațiile de promovare a drepturilor mass-media ar putea să se solidarizeze cu instituțiile media în scopul negocierii eficiente cu instituțiilor financiare,

dar și într-un efort colectiv de educare a societății în combaterea culturii gratuității pe termen lung.

Deși nu constituie obiectul prezentei analize, observăm că Legea presei nr. 243/1994 a fost adoptată și a intrat în vigoare cu mult înainte de cadrul legal actual. Acest act normativ reglementează două forme speciale de organizare a presei: publicația periodică și agenția de presă. În realitate, multe dintre instituțiile mass-media sunt organizate sub forma societăților cu răspundere limitată sau a organizațiilor necomerciale. Acest fapt demonstrează că formele de organizare și reglementările prevăzute de Legea presei nr. 243/1994 nu mai corespund rigorilor timpului. Totodată, în practică apar confuzii în legătură cu regulile aplicabile activității instituțiilor media care nu sunt organizate ca publicații periodice sau agenții de presă dar ca SRL sau ONG. Nu este reglementată presa on-line și statutul acesteia, abonamentele electronice.

În viziunea noastră, Legea presei nr. 243/1994 ar trebuie supusă unui proces de amendare și actualizare. Legea ar trebui să reglementeze uniform și explicit activitatea presei, indiferent de formele de organizare (fie că sunt forme de organizare speciale reglementate – publicații periodice sau agenții de presă; fie că sunt forme de organizare generale – societăți comerciale sau organizații necomerciale) și genul de presă (scrisă - tipărită sau on-line sau audiovizuală).

Ar putea fi de asemenea reglementată finanțarea mass-media și clarificate mijloacele și sursele de finanțare ale instituțiilor mass-media, obligația de transparență și publicare obligatorie a surselor de finanțare. De asemenea, ar putea fi gândit un regim fiscal unic pentru instituțiile mass-media (la moment regimul fiscal depinde de forma de organizare nu de genul de activitate).

Anexe:

1. Demers către Banca Națională a Moldovei din 14 iulie 2021;
2. Demersuri către băncile licențiate în Republica Moldova;
3. Demers către „Paynet Services” SRL;
4. Răspunsul BNM nr. 26-01112/846/2283 din 30 iulie 2021;
5. Răspunsul MAIB nr. C280A09/3294 din 5 august 2021;
6. Răspunsul „Paynet Services” SRL din 15 iulie 2021.